

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

Kolmapäeval, 8. mail 1974
Nr. 35 (3923)

16. aastakäik

Novembrikuus üldvalimised Esindusse

15.-24. novembrini toimuvad tänava üldvalimised Rootsi eestlaste hulgas Rootsi Eestlaste Esinduse uue esinduskogu moodustamiseks. Tähtpäeva määras Esinduse juhatus äsja sel koosolekul. Kandidaatide esitamine toimub 27. septembrist kuni 16. oktoobrini. Valimisele tuleb sada saadikut, kelle mandaat kestab 1978.a. lõpuni.

Esinduskogu valimistel võib kandidaadiks olla iga hääleõiguslik isik (kes on vähemalt või saab tänavu 18 aastaseks). Iga kandidaadi esitamiseks on vaja ainult kolme hääleõigusliku isiku soovitusallkirja ning esitamismaksu tasumist, mille määrab Valimiste Peakomitee. Esitamismaksust kaetakse osalised valimiste kulud.

Eelseisvad valimised on kuundad eestlaste üldvalimised Rootsis. Esimesed toimusid 1956 ja neist võitis osa 5101 hääletajat. Nende valimistega rakendati eesti ühiskonnatöösse demokraatlik menetlus ning konstitueeriti Rootsi Eestlaste Esindus. Selle mandaati on valijaskond üldvalimistes uuendanud järgnevalt: 1959 – 3870

hääletaja, 1962 – 4506, 1966 – 4180 ja 1970 – 4005 osavõtul.

Esindus on rahvusgrupi poliitilisel töötanud juba 18 aastat. Tänavu astuvad esmakordselt hääleõiguslike ridadesse need noored kaasmaalased, kes sündisid samal aastal kui Esindus loodi.

Eesti vähemusrahvus on
Järg lk 7

Eestlase maja Stockholmis varisemisohus

Norrmalmstorgetil aadressiga Hamngatan nr. 13 asuv nägus 5-korruselise hoone, milles asub Air France ja kontorihoone, on sattunud varisemisohu, nagu seda rootsi ajakirjanduses kinnitab ka maja eestlasest omanik dr. Harald Luiskman. Neli korrust on evakueeritud, kohal on vaid prantsuse lennufirma. Ohu tekitab jaks on naabermaja peremees, kes juba 45 aastat oma keldrist vett välja pumbates on alandanud põhjavee pinda seevõrra, et naaberhoone te puupalkidest põhipinnavaistarmised on kahjustatud.

Nii kaua kui valistus oli põhjavees, ei olnud mädanemisohtu, õhuga kokkupuutes aga algab pehastumisprotsess. Kui hoonestik möödunud sajandi lõpul ehitati (kõneall olev nr. 13 aastal 1876) ei tundud veel betoonpalkide pinnakindlustusena. Ehitused pidasid sellegipoolest hästi vastu ja selliselt on

ehitatud ka Vanalinna hooned, mis on märksa vanemad.

Kui nüüd hoones, mis kuulub eestlastele, hakkasid tekkima tõsised praod ja konstateeriti, et maja vajub tervelt sentimeetri võrra aastas, hakati otsima põhjust ja tehti kindlaks, et naabermajas, kus alafse!

Järg lk 7

Nõukogude tsensuur keelustas soomlaste näidendi Tallinnas

Uusi Suomi teatab oma 25. aprilli numbris, et soome tänapäeva tuntuima kirjaniku Veijo Mere uus komöödia "Sana Oili vaan" (Ütle Oili ainult) ei sobi esitamiseks N. Liidus. Nõnda on teatatud Helsingi Linnateatrile (Helsingin Kaupungiteatteri), milline pidi selle uudislastusega esinema Tallinnas maikuu teisel pooltel. N. Liidu kultuuriministeerium ei salli "Oili" etendamist, kirjutab Uusi Suomi.

Leht lütleb edasi:

Käesolev keelustamine ei märgitse iseenesest midagi erandlikku, kuna N. Liidu kultuuriministeerium lubab harastada ainult (rezhimille) sobivald lavatükke ja otsustab viimaks veel peaproovi järgi, kas tälendus on vastuvõetav

või mitte. On siis ka loomulik, et sama pühimõtet kohaldatakse välismaalt tulevate näidendite suhtes.

Soome teatrikülastuse seisukohalt on nüüd rakendatud tsensuuri siiski esmakordselt. Varasemad külastused Soomest N. Liitu on toimunud sootuks

"ohutumat" näidenditega.

Näiteks Suomen Kansallisteatteri poolt on esitatud Moskvas ja Leningradis ligikaudu kümme aastat tagasi Tshernovi "Kolm öde" ja Kivi "Seitse venda", alles hiljuti Pakkala "Parvepoisid" ja enne

Järg lk 7

Eestlased läksid "rikkamaks"

Hoiuste juurdekasv 1973/74 aruandeaastal oli Eesti laenu-Hoiu Ühisuses rekordiline, konstateeris esimees mag. Alfred Ventsel (kõnetoolis) (EPL-foto Lepper).

Eesti Laenu-Hoiu Ühisuse, eestlaste "panga" Stockholms Sparbanki juures, esinduskogu selle äsjavalitud uues koosseisus tuli 27. aprillil esmakordselt

kokku stockholmis Sparbanki ruumes.

Nagu selgus Eesti Laenu-Hoiu Ühisuse esimehe ja asjaajaja-direktori mag. Alfred Ventseli aruandest selgus, oli

aruandeaasta rekordiline, eestlaste "varandus", st. hoiused suurenesid tervelt 25 protsendi võrra, sularahas 1,3 miljonit krooni ja ulatuvad nüüd 6,5 miljonit kroonini.

Eesti Laenu-Hoiu Ühisus andis aruandeaasta jooksul eesti sektorisse toetustena ja subventsioonidena tagasi 28.000 krooni peale hoiuseomanikele makstud rendise. vastav sum-

ma onoleb igal aastal hoiuste kogusummast.

Koosolekust võttis osa 24 esindajat 29-st üle kogu Rootsi. Juhatusse valiti uue liikmena Helmut Maandi.

EPL

Kolmapäeval, 8. mail 1974

SPIOON

Lääne-Saksamaal äratav suurimat tähelepanu spiooni avastamine liidukantsleri lähimas läheduses — selleks osutus tema enda nn. isiklik referent. Kuna spiooni vahistamine toimus just ajal, mil oli kavatsedud Bonnias vastu võtta esimest Ida-Saksa ametlikku diplomaati (Brandt lükkas selle vastuvõtmise pahameele demonstreerimiseks edasi), siis on mõistetav poliitilise ajakirja "Der Spiegel" ironia, kes märgib, et tegemist on "mitteametliku idasaksa esindaja kantsleri enda juures väljavahetamine ametliku esindaja vastu valitsuse juures".

Nagu selgub, oli liidukantsler juba mõnda aega informeeritud olukorrast vastuluure poolt ja "mängis edasi" usuladuslikku vahet, seekord juba desinformatsiooni andmiseks idasakslastele ja nende kaudu Moskvale. Sest kuigi spioon ametlikult on idasaksa KGB kapten, siis ei ole kahtlust selles, et tegelik ülesandega ja loomulikult ka informatsioonide vastuvõtja oli Moskva.

Läänesakslastel olid valinud spiooni paljastamise momentiks avalikkuse ees just aja, mil idasaksa diplomaatiline esindus pidi Bonnias tegevusse astuma. Ilmselt selleks, et selle asutuse loomist edasi lükata. Selle juures pidi aga Brandt juba ette arvestama skandaaliga, mis tema poliitilist mainet kahjustab ja seda eriti vastasrinnas kahjuröömsal ohutusel.

Teisest küljest ei saanud valitsus piinlikku fakti lõpmatukseni varjata, eriti kus sammusid oli vaja tarvitusele võtta kogu organisatsiooni vastu, mis "teenis" valitsuses ringi liikuvat spiooni.

Idasaksamaa ja Moskva olid häbematud küllalt rakendatud spiooni just selle mehe vastu, kes avas Kremli uuele läänepoliitilisele värvade ja sõnna status quod Euroopas tunnustavale lepingule, kuigi sealpool kahtlemata pidi arvestatama nende mõjudega, mida avastamine Brandtile isiklikult võib tuua.

Kuid ida suhtumine on tege-likult endiselt umbusaldav ja vaenuilisk demokraatliku Lääne-Saksamaa vastu ja eesmärgist seda tulevikus tõrjuda satelliitüsteemi ei ole loobunud. See on nimelt põhjus, miks Moskva on võtnud riski hoida ülal Saksamaa poolitust, kuigi seal

olakse väga hästi teadlikud, et see olukord ükskord võib kujuneda uue sõja põhjuseks. Kommunistid usuvad aga, et nad "rahulike vahenditega" jõuavad ette.

Maailm imestas, kui Inglismaa mõni aeg tagasi välja saatis 100 spioneerivat N. Liidu saatkonna ametnikku. Samm oli ebaharilik selle tõttu, et kõik riigid teavad N. Liidu saatkonnade hiigelpersonali tõelisi ülesandeid (Stockholmis on viimase kümne aasta jooksul suursaatkonna personal kahekordistatud ja ulatub praegu 172-le isikule!), ent sallivad olukorda kui paratamatust "viisakusest" aatomisuurriigi vastu.

Kõige raskem on aga olukord läänesakslastel, kes on oma suguvendadest eraldatud nii Berliini müüriks kui elektriseadeldistega varustatud raudseididega — meeletehes inimesed põgenevad sellele vaatamata. Ja siit tekib püsiv probleem Bonnile: kes põgenikest on õiged, kes valel põgenikud.

Tuntud mustri järele nimelt saadab kommunistlik rezhiim põgenikena läände ka spioone, kes alul on "jää peal" ja kasutusele tulevad alles siis, kui nad on võitnud kindla usalduse ja mingi positsiooni ühiskonnas. KGB-kapten Günter Guillaumel õnnetus "parempoolse sotsiaaldemokraadi" mängimisega jõuda välja kantsleri kabinetini enne kui ta "äratati" ooteasendist tegeve teenistuses.

Sakslastel on selleleaadilisi juhtumeid olnud mitmeid ja paljastatud spioonideks on olnud isegi rahvaesinduse liikmeid. Võib muidugi kindel olla, et spioonid ei infiltreeru oma ülespüüdmise-perioodil mitte ainult sotsiaaldemokraatide, vaid ka teistesse erakondadesse, millised tõenäoliselt võimu juurde võiksid pääseda — selle tõttu tohiksid need oma kahjuröömuga olla ettevaatlikud. Fakt on nimelt see, et demokraatiavaenuliste jõudude infiltreesioon on pidev ja kogu ühiskonda läbiv.

Kahtlemata toimub infiltreesioon ka teistes maades. Rootsis, kus 1. mai puhul Stockholmis peale sotsiaaldemokraatide marssis veel neli mitmesugust kommunistlikku "shateerin-gut", on viimasel aastakümnel toimunud sihikindel massimeetodide infiltreerimine ja tulemus on näha rongkäikude rohkuses ja sageduses. Kuigi vasakäärmuslikud grupid välistavad üksteisega võistlevad, jääb mulje, et nendel on küllalt lahedad majanuoslikud võimalused propagandaa trükkimiseks ja suurte inimistaapide tasumiseks, kes tegelikult tööd teevad. Kust võetakse raha näit. 28 punase raamatukaupluse ülalpidamiseks koos personaliga ainult 8000-liikmega KFML(r) poolt? Kes maksab "elukutselised" demonstrandid ja propagandakirjanduse levitajad?

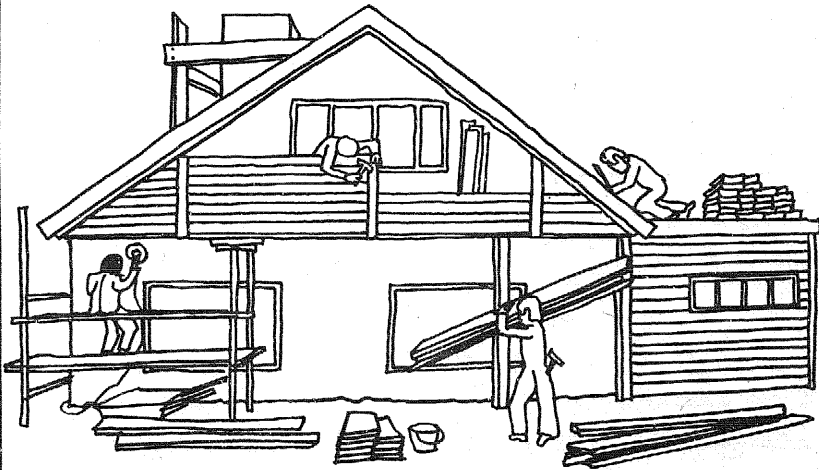
Ilmselt kusaagil on keegi, kes sedalaadi üritusi peab vajalikuks finantseerida. Alilka otsimine on teatavasti kui "meelsusevabaduse" vastane tegevus demokraatiat kaitsvatele organitele ära keelatud siin Rootsis ja seda on saavutatud vasakäärmuslaste rünnakutega just riigivõimu ja selle esindajate vastu.

KLA

1. maj rongkäigus sotsiaaldemokraatide poolt Stockholmis äratas tähelepanu väikesearvuline eesti sotsiaaldemokraatide grupp, milline koos lätlastega esines üldrühiga "Balli sotsiaaldemokraatid". Eestlastel oli aga hulk plakateid ("Frihet för folket i Estland", "Frihet för folket i Estland", "Frige alla politiska fångar", "Sluta med politiska processer i Sovjet", "Bort med utreseavgift" jne), ja oma rahvuslik lipp. Teisel, ühes kommunistlikus rongkäigus (neid oli tervelt neli) kandis keegi Eesti okupatsiooni lippu, hiinasõbralikele maoistidele oli aga omakorda N. Liidu rahvastõrjumise ja imperialismi vastaseid plakateid. (Foto Trummer)

Du som bygger — får Du moms tillbaka?

Ja, under förutsättning

☐ att det gäller nybyggnad, ombyggnad eller tillbyggnad.

☐ att huset används eller skall användas som stadigvarande bostad — alltså inte som fritidshus.

☐ att arbetet avslutas antingen under 1974 eller — om det påbörjas 1974 — under 1975. Om nybyggnad av enfamiljshus avslutades i december 1973 utgår ett reducerat belopp.

☐ att Du äger huset då arbetet avslutas.

Obs! Vid ombyggnad eller

tillbyggnad av en- och tvåfamiljshus måste kostnaden uppgå till minst 25.000:—. För flerfamiljshus är gränsen 50.000:—.

Ansökningsblanketter och informationsfoldern — Kompensation för byggoms — finns omkring den 20 maj hos länsbostadsnämnder, länsstyrelser, kommunkontor och de flesta affärs- och sparbanker. Ansökan får göras då byggnadsarbetet är avslutat.

RSV RIKSSKATTEVERKET

EESTI PÄEVALEHT

Eestiska Dagbladet

Peatoimetaja Juhani Kooka

Vastutav väljaandja

(ansv. utg.)

Arvi Moor

Toimetaja ja talitus:

EESTI MAJAS Stockholmis:

Wallingatan 32, 1 tr.

Postiaadress: Box 667

101 29 Stockholm 1

Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstunas Jüri Aus

Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,

631 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72

Tellimispostigiro nr. 15 67 70-0

Kuuutusarvete postigiro 60 59 00-0,

Eesti Päevaleht Förlags AB,

Stockholm

Tellimishinnad:

Aastakr. 170:—

Termin (4 kuud)kr. 62:—

Kuukr. 17:—

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT

FÖRLAGS AB

Trükkija: Eskilstuna-Kurirens

Tryckeri AB Eskilstuna 1974

Solzhenitsõni ideed paremaks Venemaaks

5. sept. 1973 kirjutas Nobeli laureaat Aleksander Solzhenitsõn Sovjeti juhtkonnale pikema kirja, millele ta tänaseni pole vastust saanud ja ta otsustas lõpuks kirjutada ettepanekud avaldada avaliku kirja nöl. Viimane ilmuski, kuidugi lään, lüi lained eestatud mõttekalkude pärast ja ilmus nüüd saksa keeles trükkis Luchterhandi kirjastuse väljandena Darmstadtis (DM 3.80) pealkirja all "Offener Brief an die Sowjetische Führung".

See ei ole mingi auhaavamise, kättemaksu või arveteõendamise kiri. Autor on selle kirjutanud ja saatnud Kremlile enne väljasaatmist N. Ljuidu ja näitab, millised on Sovjeti arengu põhjondused tema arvates.

Kirjas puudutab ta näiteks vahetorka küsimust N. Ljuidu ja Hilna vahel. Ideoloogita funktsiooni, Siberi põhjase majandusliku arengu probleemi, võistlust läänega, õige demokraatia mudelit ja N. Ljuidu uuendamist.

Probleeme, mille lahendamise ümber keerleb praegu kogu maailma poliitika, ei saa küsitleda lihtkeeses artiklis, neid peab ise lugema autori väljendustes et talbata kultvõrd ulatuslikud on Solzhenitsõni teadmised, huvialad ja ideed.

Seda eesmärgil tähtsustada praegusaja elu, seda seada uutele alustele nii et see tooks kasu nii venelaste kui teiste rahvastele ja annaks inimkonnale seda tõelist rahu, mida igatsetakse ent ei saavutata.

Solzhenitsõni kirjutab vene patrioodina ja ei salga seda, ta ei peida end tühjade fraaside taha, ei valeta üheski sõnas. Ta sooviks vaid, et inimesed, eeskätt riikide juhid, kes ei nõustu tema konkreetsete ettepanekutega, näitaks mõnd teetoodit, mis annaks reaalseid tagajärki.

Seejuures puudutab ta muidugi ka lääne olusid ja näitab juba kirja alguses milline venelastele, eriti Kremlile juhtkonnale paistab läänemaailm oma "suurustega" ja saavutustega.

Ta nendib, et ükski ennustaja poleks isegi veel 101 suutnud öelda, et tuleb aeg, kus lääne suurriikide juhid võistlevad Kremlile heatahtlikkuse pärast. Ja et nad kardavad N. Ljuidu ajakirjanduse kriitikat ja et end nautraalseks nimetavad maad püüavad teha kõike, mida soovib kommunism ja et üks USA-taoline maailmarilik nõrgestub silmnähtavalt sisetülde tõttu.

Autor ei usu aatomisõja tulekut, seda karduvad kõik riikide juhid kuna nukleaarsõda ohustab kogu inimkonda. Ta ennustab aga sõda Sovjeti ja Hilna vahel, mille tagajärjeks oleks venelaste häving.

Solzhenitsõn ei kinnita ainult üht

Ilmar Pleer kongressi kandidaadiks

NEW YORK (VES) — New Jersey osariigi vabariiklasest eestlane Ilmar Pleeri kui ühe võimaliku erakonna kandidaadi järgmistel kongressil valimistel esindajatekotta. Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides esimese oli enne sellele kohale asumist aktiivne republikaanide juures.

Vastavalt USA korrale tuleb kandidaadi selgitamisel kõne all olevatel inimestel vastata partei vastaval "hearingil", kus tema vaated ja poliitilised kavatsused selgitatakse. Ilmar Pleer tegi selle "ülekuulamise" läbi, kuigi ta veel vastust ei ole annud, kas ta soovib kandideerida.

ja teist, ta annab kõikidele mõtetele kindla aluse. Kui inimkond tahab jääda püsima, pole mingit tähtsust sellel, mida ütles või arvas Lenin ühe või teise küsimuse kohta. Siis on ainult oluline, et hoolitsetakse rahva, maapõue-aarete, põllumajanduse produktiooni ja tööstuse mõistliku arendamise eest.

Et võideldakse loomuliku arengu eest ja tema saastamise vastu. Sovjet, Austraalia, Kanada ja Brasiilia on alnsad õnnelikud riigid, kus praegu veel jätkub maad, maapõuevarasid, puhast vett ja õhku inimestele rahulikkuse eluks.

Erilist tähelepanu pühendab autor loodusrikkale Siberi põhjasaale. Ta ei kõnele enam töö- ja teistest laagritest (kriipsutades alla, et ta kõneleb nendest teisalt) vaid kirjutab Siberist vaid selleks, et näidata, kus paiknevad rikka Venemaa tõelised rikkused.

Neid ei tule otsida Berliinist, Vahemerest või Atlandi ookeanist. Jäagu see ülesanne Hilnale või teistele maadele, kes himustavad võbrast vara. Venemaa ei vaja ka Tsehhit, Baltikumi või teisi idabloki mald, mis tegelikult kuuluvad teistele rahvastele — Venemaal on talta küllaltki suuri ülesandeid oma riigis, teha õnnelikeks oma inimesi.

Nõukogud võivad ka alles jääda, ent nad peavad muutuma rahvalikeks, mitte mõne kitsa ringkonna rikastamise põlukes. Eemaldada aga tuleb marksismi oma eluvõrraste ja tühjade lõõksõnadega ning peab lubama igahüele uskuda mida ta tahab, lõpetades uskude tagakiusamise.

Selle kõige juures tuleb ometi kord looduda alalisest valetamisest ja osavate valede rikalkkust asumisest rahva poolt vaevaga teenitud rahadega.

Kõikeks selleks pole vaja mingit revolutsiooni ega sõda, ainult arusaamist inimeste soovidest ja tahet tuua rõõmu inimeste eliu. Mitte aga kuramist ja hirmu.

Raamat on väärt lugemist, selles väljendatud ideed läbimõtlemit. Solzhenitsõn pole üksnes suur kirjanik vaid ka filosoof ja eeskujulik kristlane. Väike raamat näitab talvalsele inimesele kõige selgemine Solzhenitsõni tõelist suurst.

OSKAR ANGELUS

Arhiivid Moskvasse

SYDNEY (VES) — Austraalia eesti lohele "Meie kodule" kirjutab tiks eestlanna oma sugupuul selgitamise uuringutest:

"Minul on andmeid kogutud oma perekonna kohta alates 1700. aastast. Kahjuks on nii kaugetel andmeid ainult minu isa poolt esivanematest. My öde sai hulga andmeid Tallinnast, kuhu oiid toodud Jähvi kirikuraamatud. Emapoolsete esivanemate kohta andmeid pole, sest kui mu öde läks neld arhiivist otsima, oli temale öeldud, et arhiivi enam Tallinnas ei ole, olevat ära viidud Moskvasse."

6 000 doll. eestlasele

TORONTO (VE) — Canadian Council määras 6 000 kanada dollari suuruse (kr. 27 000) stipendiumi noorele eesti kunstiajaloolasele Merike Weilerile koostamaks intervjuuderaamatut kanada kunstnikega.

Merike Weiler on intervjueri- nud 14 kunstnikku ja tutvustab kavatsatud 300-leheküljelises raamat- tus nende loomingut, osalt värvipiltidel. Stipendiumi katab autori uurimis- ja reiskulud. Kontrakt kirjastajaga on sõlmitisel. Raamat- us tutvustata ühtki eesti päritoluga kunstnikku.

O. Muruk Esinduse esimene asetäitja

Rootsi Eestlaste Esinduse juhatus võitis teatavaks esimehe Leo Karupäät lahkumistendaande ning konstatoeris, et pühikirja kohaseit on esimehe kohuste täitmisele asetäitjana suanud abiesimees Olaf Muruk. Juhatus valis ühtlasi abiesimeesteks lackur Herbert Iire ja Harald Nurga, kes täidab väliskomisjoni esimehe ülesandeid. Juhatus avaldas tänu esimehele Leo Karupääl tehtud töö eest juhatus esimehena.

Rootsi Eestlaste Esinduse halduskolleegeiumi valitti: Olaf Muruk, Aarne Vötting, Herbert Iir, Harald Nurk ja Annus Estra. Juhatus esindab valimiste peakomitees juuridilise komisjoni esimees Jaan Vilval. Esinduse Stockholmtoimkonda valitti Jaan Vilval, Ilmar Laan ja Ahti Pae.

Rootsi Eestlaste Esinduse esindajaks Ülemaailmsesse Eesti Kesknõukogusse New Yorgis valitti Alfred J. Anderson (delegatsiooni esimees), Karl Leik, Anton Män-

nik, Herman Lane-Lahesalu ja Aleksi Kurgyeli — neist on kaks viimast uued delegatsiooni liikmed.

OLAF MURUK

Stockholmi Ülikooli humanistliku fakulteedi lõpetas fil.kand. ast- mega Aili Mänder, Stockholm.

Så enkelt är det att anmäla flyttning

Du glömmar väl inte att anmäla flyttning? Det måste du göra även om du flyttar inom samma församling eller inom samma fastighet.

Enklart gör du så här: Gå till posten och fråga efter "Postens Flyttkomihäg". I det gula kuvert du får finns allt som behövs för adressändring, bl a blanketten "Begäran om eftersändning och ändring av folkbokföringen". Fyll i blanketten, lämna den till posten — och din anmälan är klar. Både till posten och folkbokföringen.

Flyttning och röstlängd hör ihop

Och inte nog med det. Genom din anmälan får en lång rad myndigheter din nya adress, t ex länsstyrelserna. Du registreras varje år i röstlängden på den adress som finns hos länsstyrelsen den 1 juni. Så även i år.

Anmäl därför flyttning i god tid före den 1 juni.

RSV RIKSSKATTEVERKET

Ujuv "villa" 250.000 eest

"Kimaran 12" näitusel

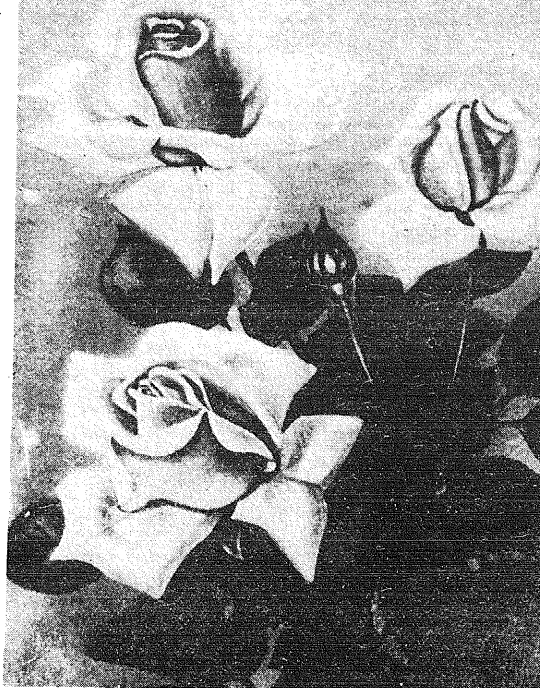
Tänavusel peadimessil Alvsjõe Stockholmis äratas tähelepauu elamu-paat, mis samal ajal on ka merekõndel ja küllaltki kilre, "Kimaran 12". Mereusuvila, millel püandapinda on 80 ruutmeetrit, 12 meetrit pikk ja 6 m lai, ehitatud teraskerega ja kaalub 16 tonni.

Konstruktioriks ja länseerijaks on Mati Kimber, varem eestlastele hästi tuntud muusikamees, kes nüüd Venelees konstrueerib paate ja muidugi on ette võtnud neld müüa. "Kimaran 12" (nimi tuleb Kimberist) maksab 250 000 krooni täielikult sisustatuna.

Kimber on selle kerele annud katamarani kuju, s.o. paat on varustatud kahe kiluga ning selle tõttu eriti merekõndel — Mati Kimber ütleb, et sellega võib vabalt sõida Soome ja isegi Inglismaale.

Paat on varustatud kahe 210-hobujõulise diiselmootoriga. "Elu- toas" on võimalik vabalt püsti kõndida, lisanduvad rohked panipaigad ja suured tekkipinnad. See on mugav ja villakomfordiga paat.

Rootsis on see esimene seda tüüpi paat. Näitusseksplar on juba müüdn.

Teehübride
„Staatspräsident Päts“

Teehübride „Staatspräsident Päts“

„Staatspräsident Päts“ — roosisort

NEW YORK (VES) — Panusena Konstantin Pätsi Aastale saatis Lääne-Saksamaal asuv publitsist Erik Thomson Ülemaailmle Eesti Kesknõukogule ja viimase kaudu eestlaste arhiivis talletamiseks väärtuslikud materjalid uue roosi kohta, mis aretati Saksamaal, võitis kuulsuse nimetuse all „Staatspräsident Päts“ ja oli põhendatud Eesti Vabariigi presidendile.

Eestist pärit Erik Thomson, kes on Lüneburgis Ida-Akadeemia asjaajaja ja teeneline Eesti tutvustaja Euroopas, viibis saksa sõdurite 2. maailmasõja lõpujäreng Berliinis ja hea õnne tõttu sai endale valdusse originaalfotodid, värvitrukkis väljaandid ja tekstimaterjali roosi „Staatspräsident Päts“ saamislo kohta.

Hübrid-teeroos „Staatspräsident Päts“ aretaja L. Späth ja välja lastud 1987 on aastatepikkuse aretamistöö tulemus. Alusmaterjaliks võeti kaks maailmakuulsat roosi, „Ophelia“ ja „Souvenir de Claudius Perne“, mille ristlõuvel pikkade katsete järele õnnestus uue roosis täiuslikul määral ühendada mõlema roosi parimaid omadusi.

Uue roosi suurtes õites ühinesid „Ophelia“ õrn roosa ja „Souvenir de Claudius Perne“ kuldikollane värv alulaadse iluga värvitooniks. Roosi õied olid nii tugeva aroomiga, et juba kakskolm õit lühikesel ajaga täitsid toa meeldiva roosilõhnaga.

„Staatspräsident Päts“ sai ahindu nähtustel ja temale anti Saksa riiklike asutuste ametlik tunnus.

„Kui me põgenesime“

Sündikalistide ajalehe „Arbetaren“ 19. aprilli numbris jutustab peatoimetaja Ahto Uisk lugejale oma mälestusi perekonna Eestist põgenemisest pealkirja all „Kui meie põgenesime Eestist lahtes peadis“.

Pikemast artiklist selgub, et Uiskide perekond alustas põgenemisteedel 22. septembril õhtul Neeme küla rannast Saaremaal. Paadis oli 11 inimest, isa, ema, 6-aastane Ahto ise, vend Lembit ja 7 enmast meitsas varjanud mees.

Ta jutustab, et punaarmee just siis oli jõudnud vallutada Tallinna ja kirjeldab kuidas isa oli salaja ettevalmistusi teinud põgenemiseks. Ülesõit õnnestus ja nad jõudsid Rootsi randa Dalarö juures Stockholmist kaotades.

„Paljudel raskustel oli kaua raske mõista, miks nii palju õhtul lasi riskierisid eluga vene okupatsioonist pääsemiseks. Kuid rahvas Eestis, Lätis ja Leedus teadis, mis on tulemas.“

Punaarmee ei tulnud juhuslikule külastusele, vaid selleks et lõplikult annekteerida Balti riike, millesid sõjaväeasustajad olid juba seeläbi olnud. Kardeti kätemak-

suaktisioone ja kütudatamist — karistused, mis osutusid põhjendatuks.“

Ahto Uisk jutustab, kuidas ta ise võitis Vabadussõjas, kuidas teostati maareform ja isa sai talu — asjaolu, mis temast tegid „kahtlase“ kuju Stalini kolhoositsialismis. Edasi jutustab ta vastuvõetud Rootsis, isa töötlemisekest, eestlaste esimestest pettumustest töökohtadel jne.

• Ameerikast

Rilgi rahapada valmistab iga päev 35 milj. 1-centilist raha, kuid nendest on puudus, sest rahvas hakkab neid koguma vasa hinna kõrgenemise ootel. Metallrahade sulatamine on karistatav 5-a. vangistuse või 10.000-dollarilise rahatrahviga.

USA armee, kes nüüd koosneb ainult vabatahtlikest, ei ole saanud mitmelte kuudel täita uute sõdurite värbamise normi, nii et armee koosseis on tunduvalt alla ette nähtud suurust.

Lepperi-stuudio menukas muusikahooaja lõpetamine

Stockholmi Eesti Maja pühapäeval, 28. aprillil korraldatud muusikaline pärastlõuna oli Eesti Kultuuri Kooridele viimaseks avalikuks ürituseks selle aasta kavas.

Laid oma tervitussõnaga rõhkearvuliselt kokku tulnud laulusõpradele. See oli kindlasti viimaseks seltskondlikuks kokkutulemiseks kevadisel poolajal üldse — suvi oma võlude ja ülesannetega on ukse ees.

Muusikalise pärastlõuna rikkalik ja huvitavalt mitmekesine kava täitsid oma ettekannetega eranditult Helene Lepperi Laulu-studio õpilased. Leonid Laid mainis avasõnas tunnustavate sõnadega seda vajalikkust ja väärtuslikku tööd, mida laulupedaagoog Helene Lepper on stuudio kaudu teeb eesti laulukultuuri arendamiseks ja viljelemiseks paguluses. Tema laulustuudio kasvandikud on hinnatud solistideks meile pidulike kokkutulemistel ja kultuurilistel üritustel.

Muusikalise pärastlõuna kava sisaldas kokku 24 pala — soloala ja duette. Esinejaid oli kokku kuus — Helvi Klement (sopran), Mare Nõmm (meesosopran), Koidu Ventser (alt), Andres Grosenius (bariton), Aleksander Pihl (tenor) ja Peet Valdas (tenor).

Mäletavasti esitas Helene Lepperi Laulustuudio oma töötulemustest esmakordselt vanas Eesti Majas mõned aastad tagasi ja tol korral esinenud lauljad võtsid osa kava teostamisest ka nüüd.

Uusi talente vahepeal avastatud ei ole — neid ei kerki nagu seeni metsas pärast vihma. Nime järgi võib mõnele ehk uuenä, seni, tundmatuna kõlada Andres Grosenius. Tegemist on siiski vana, väga meeldiva tuttavaga — Andres Kukega. Nime muutmine on lugu omaette, küll huvitav, kuid kahjuks ei mahu üksikasjad mu jutu raamesse.

Andres Kukki kerkis avalikkuse ette suuri lootusi äratava laululendina ühel esinemisel vanas Eesti Majas ning järgnevat aastat on kinnitanud ta suutmist eakordseid väärtusi. Hälele belcantolikuult kaunis ja volitavalt jõuline kõlavus, loomupärane sundimatu vahva hoiak ja liikumine laval, selge diktsioon ja teksti ilmekas fraasimine on eeldused, mis peavad teda ergutama mõtlema operilavale ja oma lauluõpinguid selles suunas seadma. Looduse pooli kaasa antud talenti tuleb kasutada otstarbekohaselt, õpetab meid vanarahva-tarkus juba pilbilveergudel.

Muusikalise pärastlõuna avasid Helvi Klement ja Peet Valdas duetiga Evald Aava ooperist „Vikerlased“. Duette kuulsime veel Mare Nõmme ja Aleksander Pihli ettekandes — Mendeleoni „Gruss“, edasi Mare Nõmme ja Peet Valdas esituses Rubinsteinil „Wanderers Nachtlied“, Helvi Klementi ja Anders Grosenius ettekandes

• Eksamid

long Island University, N. Y. saavutas magistriskraadi raamatukogunduse alal Evi Pari-Wichman. Ta töötab juba raamatukogunduse alal Long Islandil.

Queens College New Yorgis lõpetas psühholoogia alal BA kraadiga Magna cum laude Rina Rumbolt (korporatsioon Amicilia) New Yorgist.

Colorado riikliku ülikooli Collinsi, USA-s lõpetas MS kraadiga iniseriteaduse alal Jaagup Läte.

Yorki ülikooli Kanadas lõpetas BA kraadiga psühholoogia alal Marje Koidu Torontost.

Lääne-Ontario ülikooli Londonis, Kanadas lõpetas BA kraadiga psühholoogia alal Asta Endla Lõk.

Mozarti ooperist „Don Giovanni“ (mis kujunes kava efektsamaks ja esitusele kunstiküpsemaks numbriks).

Helvi Klementi ja Koidu Ventseri ettekandes nautisime duetti Tšaikovski ooperist „Padaemad“ suurepäraseks kooskõlas. Head kokkulaulmisi nentsisime ka Peet Valdase ja Anders Grosenius duetis Mozarti ooperist „Die Entführung aus dem Serail“ ning kontserdi lõpetuseks saime Helvi Klementi ja Koidu Ventseri esituses Eugen Kapi kaunikhäälsel ja meeleolulise „Kevade ärkamine“. Soloalaludena kuulsime Peet Valdase esituses Lemba „Hallilaulu“ ja rahvalaulu „Melli aiaäärne tänavas“. Aleksander Pihl laulis melle Ernesaksale „Alla valgete kaskede“, Saare „Ju valgus tõstab tilbu“ ning Mozarti „An Cloe“.

Mare Nõmm esitas Schumannil „Der Nussbaum“, Pätsil „Meremaa“ ja Aaviku „Jaanike, ae!“.

Helvi Klement laulis kauni kimbu

Vettiku laule: „Ennemuiste“, „Merella on sinine“ ja „Nokitirni“ — kinnitamaks hellelooja meisterlikkust.

Koidu Ventseri ettekandes kuulsime Kreegi „Oh, ma isegi ei tea...“, Saare „Tuulehõlmas, luulehõlmas“ ja Raidi „Ronk on laululind“. Viimane oli üks hõlvitavaimaid palu kontserdi kavas. Soloalalude seeria lõpetas Andres Grosenius, esitades Läte „Primula veris“, Olavi aaria ooperist „Vikerlased“ ja Kataloogiaaria Mozarti ooperist „Don Giovanni“. Meeleoluküllane ja bravourne ettekanne pävis kestvaid kiiduväljavalusi — need olid ära teenitud. Aplause said ka kõik teised esinejad.

Lauljaid saatis klaveril Helga Andree tähelepaneliku hoolega. Kavas olnud kaheksümneks laulust erinevatelt helleloojatelt oli osa väga nõudliku klaverisaatega, näiteks Mart Saare „Tuulehõlmas, luulehõlmas“ ja Eugen Kapi „Kevade ärkamine“. Eriti huvitav ja ilmekalt teostatud klaveripartii oli Kaljo Raidi laulul „Ronk on laululind“, mille eest Helga Andree vääril ekstrapäevil!

Kaljo Raid on siin loonud meeleolulise poemi, kus tekstil on oma sarm. Kahjuks ei ole kavalhelei ühegi laulu puhul antud hellelooja nime kõrval ka tekstiautori nimi (nagu see kombeks on!), kuid arvan, et „Ronk on laululind“ sõnad on Kaljo Lepikult — temalt on ilmunud sellenimeline luuletuskogu ja tema isikupärane stiil kõlas laulusõnadest.

Pärast kontserdi lõppu, mis kestis üle pooleteise tunni, loomus stuudio juhataja Helene Lepperi austamine, samuti jagati tänu- ja austussõnu esinejale. Stockholmis Eesti Naiskoori nimel tõi tervitust ja lilli Muusa Ericsson.

Eesti Kultuuri Kooride tänu- ja austussõnad vahendas Eelo Rahn ning esimese Leonid Laid mainis oma lõpusõnas, et Kultuuri Kooridie sõngases töökavas on Helene Lepperi Laulustuudio tegevust soodustavad ja ergutavad kavat-susi. Publiku kiiduväljavalusi esinejale olid kestva ja südamliku. Muusikaline pärastlõuna kujunes vääriliseks lõpetuseks Stockholmis pagulasperes kevadise poolaasta intensiivsele kultuurilisele tegevusele.

ED. REINING

DN-reporter käis turistina Eestis

Dagens Nyheteri Namn och Nytt lehekülje reporter Colomba on käinud Tallinnas ja jutustab sellest 28. aprilli ajalehes pealkirja all „Vana tee Tallinna“ — ta sõitis nimelt Eestisse Leningradis üle Narva maanteed pidi. Sellelt teekonnalt meenutab ta vahet Venemaa ja Eesti vahel ehitustes ja maastikus. Tee Narvast Tallinna on kanditud istutatud kuuse ja kasepuudega, peateel kõrvale mnevate teede alguses on keelustatud — sinna ei tohi võrrad autod pööruda.

Narva eel kontrollitud militäts reisijate paberid. Jaanilinn ja Hermannid küsitud on varemets. Keegi linnas ei teadnud midagi Narva a 1910 istutatud rootsi mälestuskahelst, millise peapiskop Nathan Söderbom omal ajal sisse õnnistas.

Tallinna saabusimisel üllatus reporter nähes mingit „Dagens Nyheteri“ pilvelõhkja teliskit tõusvat üle gootilise valnalinnas, mis osutus soomlaste poolt ehitatud kõrghotelliks. Viru Pressikaardi abiga saanud reporter välja mõtuda teatrisse õhtul, kus mängitud midagi „Värmlänningute taolist“ eesti keeles.

Valaninn on tema meelest endiselt

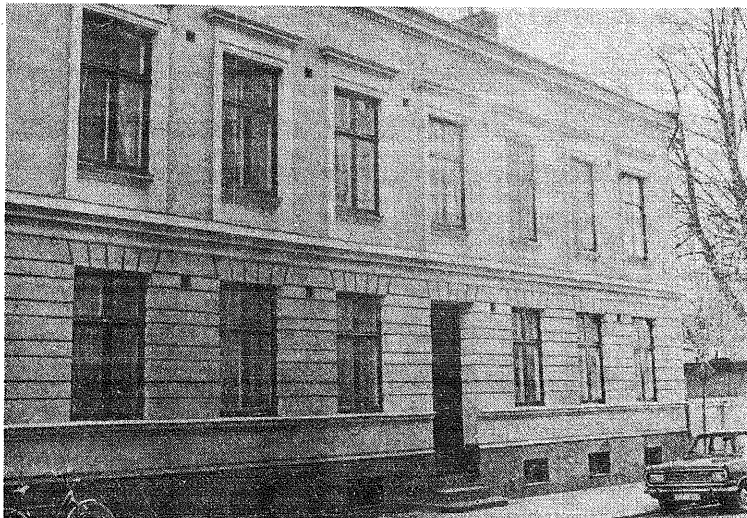
linna „päriliks“. Inturisti soovri ja gidiga sõidetud Toompeale vanasse Toomkirikusse rootsi suurmeeste haudasid vaatama, kusjuures gidiga tekkinud valdus ajaloolistes küsimustes.

See väitnud, et rootsi aeg olnud raske ja halb aeg eestlastele, samuti taani aeg. Siiski olevat Gustaf II Adolf teinud selle heateo, et ta asutas Tallinna gümnaasiumi. Autor konstateerib, et Toomkirikus on 107 rootsi vapikilpi ja et enamus mälestusmärkidest on halvas olukorras.

Kuigi gidid olid selle vastu, mindi siiski ka kolhoositurule. Autor kirjeldab:

— Oh neld päris elusad lihavõttemunakujulised turunaisi, mähtud kümnekordest, viltsaastabes ja karusnahamätsides, vanad ja targad, rõõmsad ja hambumtud. Kui kaua see rass veel leidub planklaui taga, millel on mesi ja kärged, soolaseened, kuivatatud seened, kuusikoolas ahvenad napsipussitena, kümutatud jõhvikad, kurgid, kaserad ja paberiroogid? Neid ei oleks sagi nagu sipeigad ühel ja teisel pool!

Artikleid on lisandatud plit vaatega linnalt Toompealt, kus seelav vormimätsides õpilased ja teine plit ührikasarmutest.

A/S Lõuna-Rootsi Eesti Maja ostu all oleva kinnisvara peahoone St. Petri Kyrkogatanil Lundis. Selle taga asub teine, ühekorruseline maja.

Toetage Lõuna-Rootsi E.Maja!

A/S Lõuna-Rootsi Eesti Maja aktsiate tellimisleht

Käesolevaga soovin osta A/S Lõuna-Rootsi Eesti Maja aktsiald a Rkr. 100:- ja ta-sun asjaajamiskuludeks Rkr. 10:- igaüks aktsialt (kokku Rkr. 110:-). Samaaegselt palun mind kanda aktsiaomanike nimestikku.

Soovitav aktsiate arv

Tellitud aktsiate ja asjaajamiskulude arvel tasun Rkr.

samaaegselt käesolevaga / hiljemalt järgmiseks kuupäevaks

postgiro arvele nr. 16 01 10-3 / pangavarvele nr. 418-9122 / lisan pangatsheki / ra-hasedeldid. (Soovitav alla kriipsutada!)

(koht ja kuupäev)

(allkiri)

Täielik nimi ja aadress:

AB Lõuna-Rootsi Eesti Maja, c/o M. Laas, Boels väg 5, Hjärup, 222 48 Lund. telef. 040/46 53 85, portgiro 16 01 10-3.

Malmö laskurite tegevusaastast

Malmö Eesti Laskurklubi Kütti peakoosseis toimus kohvik resi-densist ruumides Malmö, kus klubi esimees Kivimets andis ülevaate möödunud tegevusaastast, mis oli küllaltki silekas ja võistluste ta-gajärjed üldiselt paremad kui eelmisel aastal.

Laskurklubi meistrivõistlus sõ-javäe vintpüssist laskmises kol-meajaja meetri laskerajal oli sa-ma-aegselt võistluste võitjaks Södertälje Eesti Laske-sporti Klubi, millel Malmö laskurite võistlusele meeskond kaotas kolmekümne kahe punkti-ga, mida Eesti Päävalde veergu-del varemalt on mainitud.

Meistrivõistluse tagajärjed olid järgnevad (kümme lasku lamades kümme lasku põlvelt, viis lasku põlvistendist):

1. Johnny Kivimets 214 punkti, 2. Eduard Lessing 207, 3. Paul Tundo 174, 4. Enn Kaldjärvi 168, 5. Julius Hohensee 167.

Eelmiste aastate eeskujul kor-raldati korrespondentide võistlus Södertälje Eesti Laske-sporti Klubi ja väikekalibrilistest vintpüssist laskmises pooles rah-vusvahelises täismatshis, mille Malmö laskurid kaotasid 116 punk-tiga, mida samuti varem on Eesti Päävaldehes kirjutatud.

Edasi võitis laskurklubi mee-skond osa Eesti laske-sportlaste

asukohamaade vahelistest suur-korrespondentide võistlustest väike-sekalibrilistest vintpüssist laskmi-ses ühes Södertälje Eesti Laske-sordi Klubi meeskonnaga. Võist-lusaladeks olid nagu eelmistel aastatel nii rahvusvaheline täis-matsh kui ka jõupla täismatsh.

Ülainimetatud võistluste protokol-lid Rootsi asukohamaast on kuhugi seisma jäänud või mitte maksvaks loetud, kuna meie võistluste taga-järjed ei ole kaasa loetud asuko-hamaade võistluste lõpptulemuste seas hiljuti asutatud Väils Eesti Laskurliidu poolt.

Laskurklubi on üheks suure-maks mureks ja ülesandeks olnud hoolitseda meie noorte laske-sport-laste järelekasvatuse eest. Laskurklubi juhatus loodab et kõik aktiivsed laske-sportlased ja laske-sportidist huvitatud eestlased Lõuna-Rootsis klubi tegevust toetavad ja laske-võistlustest kui ka treeningust osa võtavad.

Klubi juhatus soovib kõikidele aktiivlaskuritele ja laske-sportidist huvitatutele head edu edaspidiseks. (EPL/JK)

Dierdorffs, Saksamaal, suri 23. veebruaril Dorothea Willberg, sünd. 6. mail 1890 Kuressaare.

Red Banks New Jersey osariigis USA-s suri 23. märtsil Olga Pauline Kaasik, sünd. 3. mail 1887 Iluka vallas.

Intervjuu dr. Ilo Käbinaga Arbetetis

MALMO (EPL) — Ajaleht "Arbetet" Malmö on pühendanud neljaveeruse nurgartikli 25. aprillil Landskrona-artistile dr. Ilo Käbinile tema rootsikeelse raam-ta "Till lands och till sjöss" il-mumise puhul — raamat käsitleb Eestist pärinevat maadeurijate-artistide tegevust ja on varem il-munud eesti keeles. "Arbetet" tutvustab populaarset Landskrona artisti lähemalt.

Ta on jututanud vaevarikkast materjalide kogumisest ja rõhu-tab, et tema eesmärgiks on olnud esmakordselt neid arste-maadeurijaid avalikuse ees siduda nende päritolumaale Eestiga ja nende akadeemilise kodukoha Tartu ülikooliga. Kavas on raama-tu väljaandmine ka saksa ja inglise keeles.

Pääsesid läände

Kodumaa okupatsioonivõimude loal külastas Rootsis poega Helene Johanna Liiksaar ja isa Andrei Toom.

Kanadas oli poja juures Arvid Druva, Inglismaal õe juures Karin Siim, Lääne-Saksamaal õe juures Melanie Roots ja Soomes poja juures Malle Ahven.

Ida noorus mõistis teistpidi

"Noorte andekate maja" nime all Ida-Berlinis noorsoo kasutada olevais ruumides leidis hiljuti aset "punaste" laulude festival. See osutus õige tähelepanuväärseks sündmuseks eriti kommunistlikest riikidest tulevate laulurühmade repertuaari suure erinevuse tõttu võrreldes lääneriikidest päritole-vatega. Samal ajal kui esmalt-malitud eestlaste pesaegu erandi-tult ainult chapollitüüsi laule, lau-lisid Rootslast, Iirimlast, Lääne-Saksaast, eriti aga Tehilist tulnud ansambli klassisest, ühekohtust ja survest.

Kõik niisugused laulud said määratu edu osaliseks. Jäl mulje nagu oleksid kuulajad leidnud lauldavat nende endi hädadest ja muredest ja et lõpuks ometi sead välja leidsid, mis nad nii kaua oma südameis on kandnud.

Kulgi ei ole teada mida Ida-Saksa võimud asjast arvavad ei ole kahtlust, et tähelepanek nende aspekti peab tundma kardeta-vana. Kui kaua lepit-Saksa noorus sellega, et nende hädadest ainult teised laulda võivad? Äkki hakkavad nad ka ise laulma, eriti kui on teada, et vähemalt üks mees seda juba teeb, makstes niisuguse lõbu eest äärmises viletsuses elamise-ga.

Kauko Kare 60-aastane

Mag. Kauko Kare, eestlastele hästi tuntud ajakirja "Nootti" peatoimetaja ja end. "Suomalai-nen Suomi" toimetuse sekretär, tähtsast Helsingis 19. aprillil 60-nat sünnipäeva.

Mag. Kare on tuntud eestlaste ja Eesti sõber ning on korduvalt kü-lastanud ka eestlasti Rootsis. Ta võitleb oma ajakirjanduslikus tegevuses Soome vabaduse, ja de-mokraatlike õiguste eest. "Nootti" on julgemaal hääli praeguses Soomes.

Kihnus suri 29. novembril Mihkel Mäest.

Dr. ILO KÄBIN

"Arbetet" tutvustab ka dr. Kä-binil minevikku mh. kui eesti jala-võerõgemendi vällarsti soome armees, eesti sõjameeste tagasi-mineset saksa armees kokkuväri-semisel Eestisse, kust ta venelaste lõpliku läbimurde järele viimasel hetkel sõudepaadis põgenes Hangõsse ja sealt Rootsi.

Saaremaal suri 6. märtsil Mihkel Vösa, sünd. 15. aprillil 1891 Saaremaal.

Indianapolis USA-s suri 4. märtsil Voldemar Veber, sünd. 16. novembril 1897.

Vajalikud käsiraamatud:

- F. J. Wiedeman, Eesti-Saksa sõnaraamat, 930 lk. Faksimilerütkis 1893. a. väljaandest Kr. 60:—
- Eesti-soome sõnaraamat, Kokla, Laanpere jt. 650 lk. Kr. 38:—
- Soome-eesti sõnaraamat, Pihel, Pikkamäe jt. 624 lk. Kr. 20:—
- Soome keele õpik iseõppi-jalle, Alvre 304 lk. Kr. 10:—
- Rootsi keele õpik, G. Wieselgren Kr. 12:—
- Eesti-inglise sõnaraamat, Silvet 510 lk. Kr. 15:—
- Eesti-saksa sõnaraamat, Kann, Kibbermann jt. 984 lk. Kr. 20:—
- Saksa — eesti sõnaraamat, Lesthal 285 lk. Kr. 10:—
- Vene-eesti sõnaraamat, Muhel 835 lk. Kr. 20:—
- Prantsuse — eesti sõna-raamat, Kann 565 lk. Kr. 15:—
- Esperanto keele õpik, Ojalo Kr. 5:—
- Saksa keele grammatika algajale Kr. 5:—
- Kokaraamat, Peterson jt. Kr. 15:—
- Tõlt, tervise varuait, Pas-tak Kr. 20:—
- Eesti rahvatoite, Kalvik Kr. 5:—
- Võllelavd, Masso Kr. 5:—
- Hoidised, Ottenson Kr. 10:—
- Seenetoidud, Masso Kr. 5:—
- Salatid ja mahlajoogid, Masso Kr. 5:—
- Kõõgiviljad ja kõõgivilja-toidud, Issako Kr. 10:—
- Inimese anatoomia, Aren, Lepp jt. Kr. 35:—
- Avameelseid abielust, Pa-lohelmo jt. Kr. 10:—
- Eesti pulmad, Tedre Kr. 10:—
- Abielu tervisholust, - Kr. 5:—
- Eesti Floora II Kr. 30:—, IV Kr. 65:—, V Kr. 70:—
- Taimede välimäärja, Kaks, Kuusk jt. Kr. 15:—
- Eesti ravimtaimed, Tammeorg, Kook jt. Kr. 10:—
- Toallilid, Root Kr. 15:—
- Tikand eesti rahvakunsti, Linnus Kr. 40:—
- Silmuskudumine, Hallik Kr. 15:—
- Koguteos Eesti riik ja rahvas Teises Maailma-sõjas saadaval jälle, köi-tes 1-10 Kr. 325:—
- Koguteos Eesti Saatsu-saastad, köites 1-6 Kr. 200:—
- Eesti ehted, Voolmaa Kr. 10:—
- Trükipakud, Konsin Kr. 10:—
- Eesti kalapüügilistad Kr. 5:—

Hindadele lisandub käibe-maks ja saatkul.

VÄLIS-EESTI

Box 2171, 108 14 Stockholm

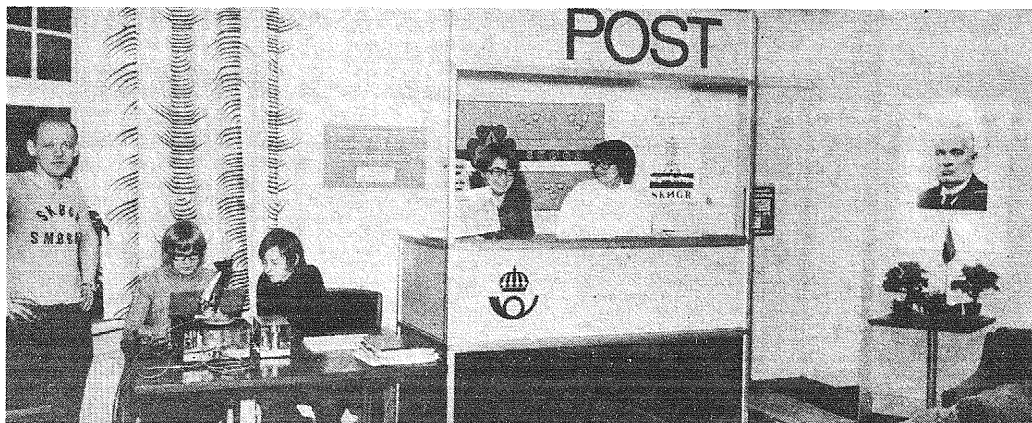
Lilla Nygatan 8

Tel. 08/11 50 40 ja 11 50 66

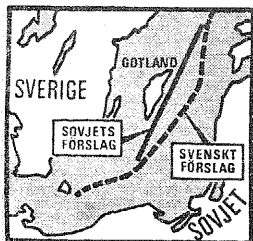
Saatke mulle x-ga märgitud raamatud.

Nimi:

Aadress:

Rootsi ei leppinud vene piiritõmbamise kavadega Läänemeres

Moskvas pidasid rootslased kolm nädala läbirääkimisi Läänemere põhja nn. mandrijalaani piiride õmbamise küsimuses, ilma et leks saavutatud venelastega kokkulepet. Rootsi delegatsioon välisministeeriumi nõuniku Hans Danieli juhitud tuli tagasi Stockholm.

Ni Rootsi kui N. Liit on liitunud 1958-a. Genfi konventsiooniga merepõhja jagamise kohta, kus peareeglina on, et randa omav riik on lühiselt omanik järgnevale merepõhjale kuni 200 meetri sügavusele. Piirides tuleb rannamaa vahel bilateraalselt kokku leppida.

Teiseks peareeglina on, et kui rannad lähestikku on ja meri maa, siis tõmmatakse piir selliselt, et ta on ühekaugusel mõlema maa andest.

Selle alusel tahab N. Liit oma

merepõhja-piiri viia Gotlandi külje alla, sest keskjoont tulevat arvestada Rootsi mandri rannast ja mitte Gotlandist. Rootsi loeb aga ka tihedalt asustatud Gotlandi mandriks ja tahab vastavalt piiri tõmmata Gotlandi ja Läti ranna vahelisele keskjoonele.

Rootsi juristid on veendunud oma tõlgenduse korrektuses, mida venelased aga ei tunnusta, ilmselt strateegilistel põhjustel, teiselt poolt aga majanduslikel põhjustel, kuna piirkonna merepõhjas võib leiduda õli.

Leinateated

Schleswig-Holsteinis Saksamaal suri 24. märtsil dipl. ins. Edgar Eichen, sünd. 25. veebruaril 1882 Tallinnas.

Hoffgelsmaris Saksamaal suri 28. märtsil Eberhard Intelmann, sünd. 13. veebruaril 1908 Iisakus, Eestis.

Pärnus, Eestis, suri 27. veebruaril Harald Kranhals, sünd. 26. juunil 1886 Pärnus.

Waldenburgis Saksamaal suri 28. veebruaril Harry Kruberg, sünd. 16. juunil 1884 Tallinnas.

Oldenburgis Saksamaal suri 14. märtsil Ilse Marie Liefänder, n-na Treublit, sünd. 21. aprillil 1907 Saks. Eestis.

Langeogis Saksamaal suri 1. aprillil Anna Orlovsky, n-na Körber, sünd. 15. mail 1882 Viljandis.

Noorte Raadioklubi hiljuti näitusel Eesti Majas Stockholmis, kus töötas laenu raadiotelegraafi jaam ning Kuningliku Posti ajutine postkontor. Näitusega alustati ulatuslikku korjandusaktiooni oma amatöörsaatja muresemiseks (Eestiska Scouters Radioklubb, Box 647, 101 29 Stockholm, pg. 85 53 85-1).

Pildil vasakul instruktor Fred Sibul, operaator Mart Sakalov ja Mats Ojaste. (Foto Paas)

Noorte raadioklubi kontaktkaardi idee- kavandite võistlus

Nii nagu iga linal on oma esinduslik reklaam – on ka iga üksik raadiomaahtõrri või raadioklubi oma nimekaarti mida kutsutakse QSL-kaardiks. Kui o-lakse raadio teel ühenduses teise amatööriga siis saadetakse peale seda vastastikku oma QSL kaardid. See on tavajaline postkaart mille tagaküljel on lisaosades tehnilised andmed saatjaajama ja tolmund saate kuuldavuse ning kvaliteedi kohta ja kaardi esiküljel kuulundatakse kunstipäraselt vaba fantaasia järele kus ka kindlasti peab eksisteerima saatjaajama signaal (Näiteks Noorte Raadio Klubi signaalks on – SKÖGR).

Maailmalaager Metsakodus suvel 1975 töötas Noorte Raadio Klubi saatjaajam 10 päeva jooksul nii öödi kui päeval. Saatjaajama operaatorid tegutsesid järjekorras mitmes vahetuses, sest kui meil on päev, on maakera teisel poolel öö – ning vastupidi!

Nii luuakse hulgalt sadu rahvusvahelisi kontakte ja kõik viis maailmajaagu kuuluvad, et Metsakodus toimub Eesti Skautide Maailmalaager – Estonian Jamboree. Peale seda vahendab saatjaajama veel kõikide laagrisolijate tervitust, kus kõik – üle maailma kokku tulnud eesti noored võivad raadio teel oma emakeeles tervitada ookeanide ja mandrite taga elavaid vanemaid, sugulasi ja tuttavaid ning nendega isiklikult rääkida. Ja igale raadiokontaktile järgneb QSL-kaartide saatmine.

Noorte Raadio Klubi kavatab Maailmalaagri ajal välja saata erilised QSL-kaardid, millele esiküljel esineb sõnastus "Maailma-laager Metsakodus 1975" Estonian Jamboree Metsakodu (1975) ja muidugi klubi singaal SKÖGR ning eesti skaudimärk ja kõike muud oma fantaasia järele, mis on ühenduses skautlusega, eestlusega ja Metsakoduga.

Selleks palutakse kõiki osavõitjaid oma kavandite sobivasse kohta signeerida oma nimi või nimetähed.

Kavandid palutakse saata postiteel hiljemalt 1. jaanuariks 1975 klubi aadressil: Eestiska Scouternas Radioklubb. Box 647. 101 29 Stockholm.

A.P.

Uudiskirjandus

KÜNGISTHILI-RAAMAT

Andres Küngi viimaseks raamatuks, mis ilmus peaaegu samaaegselt tema sissirandajate probleemide käsitleva raamatuga "Sverige, Sverige, Fosterland!" ja mida 27. aprillil Eesti Päevalehes arvustas Aksel Kristian, on "Att så socialismen och skördar fascismen" (Asklid & Kärnekull kirjastus, hind kr. 22:50, saadaval kõigis raamatukauplustes).

ESTNISTKA ORTSANMAN ISVENS BYGD

Carl O. Nordling, arhitekt Lindö, on harrastuse korras uurinud

nuud Soome Uusikaupungi Lääni lüunaosades, Soome lehe ääres esinevad mitterootsi kohanimed ja on kindlaks teinud tähelepanu, et eesti mõju eesti päritoluga nimedil on tema arvates tervelt neiljandik. Autor astub sin vastu varasematele arvamusel, et ni-med on soomelised, ta on käinud kohapeal isiklikult uurimas ja võtnud kontakte ka soome, eesti ning rootsi teadlastega.

Raamat on stensileeritud trüki, sisaldab 90 lehekülge, hind kr. 35:--.

SENT LAULAB

SENT, Stockholmis Eesti Noortetöö andis välja stensileeritud pist-

TV Fredag

FREDAG 10 MAJ

SKOL-TV:

8.30–9.50 Matinéteater: "Ute". Färg. Av Arvid Rundberg och Jan Hall-doff. I rollerna bl a Arvid Rundberg och Anna Sällström. Regi: Jan Hall-doff. Högstad. och gym.

10.00 Switch on! 28. Lågstad.

10.10–10.30 Film – TV – verklighet. 3. Bostadsnöd – två sätt att informera. Högstad.

10.35–10.50 Att uppleva naturen.

Färg. 2. Mellanstad.

Förskoleprogram:

11.00–11.25 Om – skolan. Färg.

SKOL-TV:

12.00–12.10 Se, uppleva, värdera. 2.

Se på TV. Lågstad.

12.45–13.00 Here we come. Färg. 5.

Where is Diana? Mellanstad.

13.10–13.30 Att bygga från grunden

byggteknik. 8. Stadsplanering.

Gymn

13.35 Informera flera. Färg. 3. Hösten

-73. Gymn.

14.00 Efter gymnasieskolan. För ele-

ver på ekonomiska studievägar.

14.30–15.00 Efter gymnasieskolan. För

elever på teknisk-naturvetenskap-

liga studievägar.

16.30 Halvtem: Pojken och hunden.

Färg.

16.45–17.00 ca När radion kom till

lekskassstaden. Färg.

17.25 Tapatumia. Aktuellt magasin

för finskspråkiga.

17.55 Meddelanden.

18.00 TV-nytt, väder.

18.05 Vill du lära dig segla? Färg.

Lektion 1. Fackuttryck och rigg-

ning.

18.25 Sir Prancelot. Färg.

18.30 Den förändrilliga världsbilden.

Färg. 5. Galilæi tar teleskopet till

hjälp och bevisar betydelsen av

noggranna observationer.

18.50 Skolgaist i Ettan. Färg.

19.15 Continental. Amerikansk lång-

film från 1964. Regi: Mark Sandrich.

I rollerna: Fred Astaire, Ginger

Rodgers, Edward Everett Horton,

Alice Brady, Erik Rhodes.

21.00 Aktuellt, väder.

21.30 TV-nytt.

21.35 I blickpunkten. Färg. Utrikes-

politiskt magasin.

22.05–22.50 Dave Allen på stubben.

Färg. Skämt och otälskamt med

den engelska underhållaren.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.

17.30 Totte. Färg. 10. Totte klär ut

sig.

17.40 ca Kalle Vrånglebäck. Del 10.

18.00 En hedervärd medborgares död.

En filmfundering av den finländske

regissören Jarmo Jääskeläinen om

människans möjligheter att överleva

i en allt omänskligare miljö.

18.30 De stora detektiverna. Färg.

Fransk serie. 3. "Det stulna brevet"

av Edgar Allan Poe.

I rollerna: Laurent Terzieff, Co-

rrinne Marchand, François Simon,

Horst Janson, George Marischka

m.

19.20 Sydnytt, Västnytt, Mittnytt,

Nordnytt, Allehanda.

19.30 Rapport med väder.

20.00 Vi i Ettan. Färg. Frågetävling

körfemteklassister. Programledare:

Berndt Friberg. Domare: Lennart

Edberg.

20.45 Jazzblon. Leif Anderson visar

gamla jazzkonserter. Symphony in

Black med Duke Ellington och Bil-

lie Holiday.

21.00 Personakt A 9570. Oskarsson,

Karl-Rune, 380625-2335, alkoholist –

även kallad Nollan. En film

grundad på journalteckningar och

de medverkandes egna erfarenheter.

Den visar den svåra situation i vil-

ken en tvångsvårdad alkoholist be-

finnar sig.

22.50–22.55 TV-nytt, väder.

Leinateated

Torontos suri 6. detsembril Villem Luukas, sünd. 4. mail 1889 Hiiumaal.

Trollhällan suri 29. märtsil Helno Vaher, sünd. 5. nov. 1933.

Bradfordis, Ingismaal, suri Antton Samma.

lauliku "SENT laulab" valikuga vanade ja uute populaarse sõnaga. Saadaval Stockholmis Eesti Noortetööl Wallingatan 34, 111 24 Stockholm, tel. 10 68 07.

"Vad står det egentligen om mig i dataregistren hos alla företag och myndigheter?"

För att skydda den enskilda människans privatliv har riksdagen beslutat om en datalag och en ny myndighet som heter Datainspektionen.

Som huvudregel gäller att det i fortsättningen krävs särskilt tillstånd för att överhuvudtaget få registrera personuppgifter på data. Från den 1 juli 1974 har du också laglig rätt att själv kontrollera vad som står om dig i olika dataregister.

Läs mer om personregister, privatliv och den nya Datalagen i en broschyr från Datainspektionen. Du får den gratis på alla landets postanstalter.

Datainspektionen, DL, Tegnérgatan 23, Fack, 103 60 Stockholm.

Kohalik elu

KOITJÄRVE

Talgud ja koosolek

Koijärve korraldamine nõuab kevadel niivõrd rohkesti tööd, et seda on võimatu sooritada tavalise piiratud tööjõuga. Seetõttu tuleb paratamatult rakendada taas põlist eesti töötraditsiooni — talgud. Koijärve senine väljajähtamine on toimunud suurelt osalt talgutega. Teistil ei ole mõeldud ka edaspidi ne väljajähtamise jätkamine, samuti see korraldustöö, mida tingib Koijärve eelolev tegevusperiood.

Nõnda on siis Koijärve Sihtasutus otsustanud talgupäevad pidada laupäeval, 11. ja pühapäeval, 12. mail ja palub ning loobab rohkesti abistavaid käsi! Laupäeval toimub Koijärvel ühtlasi Sihtasutuse juhatuse koosolek, kus lelab m. käsitsemist ja kaalutemist Koijärve täiendava väljajähtamise planeerimine. Juhatus tervitab asjaolu, et kõik talgupäevadest osavõtjad avaldaksid oma arvamisi ja teeksid ettepanekuid edasise väljajähtamise kohta. Sellekohaselt mõtteavaldused lasevad aset ühel koosviibimisel.

Ning vihasuans seisab talgulistele teenistuses. Tere tulemast!

ESKILSTUNA

Valmuik laulõhtu

Laupäeval, 11. mail kell 18 toimub KFUM ruumes, Krieksensgatan 13 valmuik laulõhtu. Lauludega esineb Lauri kvartett. Kõne Allan Lauril. Kõik kaasmaalased tere tulemast.

Kallis vend ja lell

Kaaseõidukapten

Herman Tõnissoo

Sünd. 18. 11. 1890 Selistes
Surn. 30. 3. 1974 Tallinnas

Leinavad

MARTIN
abikaasaga

KALLE
perekonaga

HILLAR
HELJA

Oma armast õpetajat

Elfriede Lender'it

leinavad

DAGMAR STOCK
HEDDA HACKER

Kaasleinajad:
MARIE UNDER
ARTUR ADSON
HERMAN STOCK

• Perenaistele

Täna vastan paarile lugeja küsimusele. Need on praktilised küsimused milliseid tuleb kasutada ka tolmisõpetuse seadustamiseks.

Küsimus: Mu rabarberikoogil jääb muretaigen raskeks või tooreks kuigi olen selle poolenisti enne ära küpsetanud kui rabarberid talgule panen. Kuidas teha, et seda ei juhtuks?

Vastus: Kuna kevadine rabarber on erakordselt veerohke, siis võib rabarberimahla valguda alus- taigasse. Kook jääb nätske kuigi on krrallikult küpsetatud. Nii võib juhtuda ka karusmarja- ja õuna- koogi küpsetamisel. Et seda vältida, on vajalik rabarberis olevat veehulka vähendada, s.t. rabarberid tahendada. Kirjeldan ühe rabarberikoogi retsepti mida olen vahete- vahete- vahel tarvitanud.

Rabarberikoog besetaignaga

See on väike kook, küpsetatud kas avatavaks tõrdvormis või nelj- kantsilise koogina ahjupaadil. Väiksemasse kaussi panma 3 dl jahu, pool tl küpsetuspulbrit, 1 sl suhkrut ja segada läbi. Lisada 100 g tükiidatud margariini, 1 rebu ja 1-2 sl külma vett. Segada sõmeraks, suruda siis kätega siledaks ja üht- laseks taigaks. Hoida jahedas vähemalt 1 tund. Kullida õhuke- seks ja küpsetada 200-krandilises ahjus.

Samal ajal taigana panna ahju ka tükiidatud rabarberid, kuus- muskindlasse vormi. Kui taigen on parajasti eelküpsetunud, umbes 15-20 minuti pärast, on rabarberitest üks osa mahla valgunud välja. Seda mahla ei tarvita. Taigen katta rabarberitükkega, äärest ää- reni, raputada peale suhkrut. Määrda pealt besetaignaga või pritsida seda kooile. Peale võib raputada ka mügileolevaid laa- stustatud mandleid.

Besetaigna valmistamiseks võib võtta kas üks või kaks muna- valget. Ühele munavalgele arves- tatakse 2 sl suhkrut. Munavalged vahustada kõvaks vahuks, lisada suhkur ja edasi vahustada ei vaht muutuks tihedaks.

On hea teada et rabarberist väl- javalgunud mahlas on palju oksa- alhapet mis on kahjustava toi- mega kuna muudab toiduainetes oleva kaltsiumi ja raua inimese organismis kasutuskõlbmatuks.

Küsimus: Olen kevadeil korja- nud nõgesed ja nendest keeta maitstvat ja rauarikast suppi. Hil- juti lugesin ühest ajakirjast et nõ- gesed peab keetma nii kaua kui 15 minutit ja et siis tuleb nõgeste keeduleem valada ära. Miks? Kas nõrgestest on palju oksaalhapet nii kui seda on spinatis?

Vastus: Vastavalt autoriteetse- tele andmetele — ei ole. Nõgesed keeduleent ei vii ära valada kuna selles ei ole tarvilikuse võetud tä- napäeva tolmisõpetusele põhi- neid juhisid.

Kuigi meie tavaline kõrvenõges on metslikult kasvav ja tükikas rohtaim — Urtica dioica — on see toiteväärtuselt kõrvutatav kõige

hinnatavama rohelise aedviljaga, sisaldades rohkesti rauda, kal- siumi, A-vitamiini ja enam kui üksi aedvilja, C-vitamiini.

Teatavasti ei olene ühe valmi- stoidu väärtus mitte ainult sellest kui kõrgeväärtuslikest toiduaine- test see on valmistatud vaid ka sel- lest kuidas neid toiduaineid on kä- silletud eeltöötlisel, kuumutamisel jne. Tänapäeva praktiliselt toiduvalmistamisel tuleb jälgida, et tervislikult väärtuslike toiteai- nede kaudu oleks võimalikult mini- maalne. Vastavalt ajanõuetele olen püüdnud koostada järgneva ret- septi.

Nõgesesupp

Umbes üks liiter õrnu kevadisi nõgesed, mis kaaluvad ca 200 g ja milledest jätub kahele isikule, ca 1 sl võid ja 1 sl jahu, 3/4 tl puljongit või vett, maitseks soola, pulbris- ppart või segamaitseaineid, hakil- tud tilli ja murulaiku, sidruni- mahla, 3-4 sl hapukoort, keedetud muna.

Nõgesed puhastada ja uhtuda puhtaks rohke veega. Lasta nõr- guda. Kui vesi keeb, lisada soola ja siis nõgesed. Nõgesed lisada jao- kaup, 5-6 osat et vee keetmine vahepeal ei katkes. Edasi keeta nõrgal kuumusel, kaanega kaetult 5-10 minutit. Valada soeale nõr- guma ja hakkida siis noaga pee- neks.

Või sulatada, lisada jahu, läbi haudada, siis lisada nõgesed, supi- vedelik ja keeta veel mõni minut. Maitsestada. Supp jääb sidruni- mahlast pisut hapumaitseine. Serveerida kapukoorega ja poole- lekiidatud muna.

Täna Stockholmil Hõõretitili läbi jalutades märkasin mügilaual närbunud nõgesed mille kilohind oli 40.- Tõttasin koju, ruttasin jalu- tuskäigusi metsa ja peagi oli nõ- gesesaak tänaseks lõunaks korja- tud. Seal aasa äärel jätkub neid isegi sügavkülmutamiseks, talvi- seks supiks.

Sest ka kõrgeks kasvanud nõ- gestel on ladvalehed õrnad ja mahlakad, peaaegu kui õitsemi- seni. Almut et nad kõrvetavad, sest nendes on spigehapet. Korjami- seks peab kindad võtma kaasa.

ELLEN ROOSME

Esinduse valimised

Algus lk 1

Esinduse pürgimuste kaudu enam kui 14 aasta kestel püü- nud avardada ja ajakohastada enamusühiskonna negatiivset suhtumist vähemusrühvestesse Rootsis. Need püüdnud said oma alguse rootsi demokraat- likele parteidele esitatud ka- vandis 1960 ning viimaseist väl- jakasvanud esilistes riigipäe- vale 1961 ja 1962. Viimaseist kasvaski hiljem üha laienenud diskussioon mille tulemuseks oli parlamentaarse Invandru- turedningu töötlerakendamine.

Esinduse informatsioonis va- limiste kohta üldidake:

— Selle arengu seoses on eestlaste VI. Esinduskogu va- limised meie rahvuspoliitilistest seisukohast äärmiselt olulised. Nende tulemuste põhjal võib niikasti praegune valitusera- kond kui ka teised parteid poolt ja vastusargumente leida otsus- teks kui suures ulatuses eesti rahvusgrupp üldse pälvib ühiskondlikku toetust.

Valimistest osavõtnute arvust loetakse välja ka seda, kui suur on aktiivne eesti vähemusrä- hvus. Kes ise end eestlaseks muinud peab, kuid valimistest osa ei võta, ei moodusta riigi- poliitilistest seisukohast mingit kaalu.

Arvukas ja aktiivne osavõtt valimistest on seega tagatiseks, et respekt ja positiivne suhtu- mine eesti vähemusrühvestesse

Maja ...

Algus lk 1.

vesi on jooksnud keldritesse, on terve inimese kestel vett välja pumbatud, ilma et linnavalit- sust või naabreid oleks infor- meeritud.

HARALD LUISKMAN

Põhjavesi hakkas lõpuks ka- hanema ning praeguses olu- korras tuleb Nils Nessimi val- bafirmal kui ka teisel pool asu- val MEA-kaubamajal ette võtta kulukad pinnasekindlustamise

õied. Harald Luiskmani maja on aga kannatanud enim ja omanik peab sinaks lahendu- seks selle lammutamist.

Õieti plaanides linn tänava laiendamist ja kogu hoone- grupi eemaldamist, kuid 1972 loobuti sellest kavast ja kinni- sward jäid võrandamata. Uus linnaplaan ei ole aga selles osas valminud.

Dr. Luiskman on kinnitat- nud, et ta eelistaks lammuta- mist, kuna ehituse päästmine läheks liiga kalliks. Ta ostis hoone aastal 1961 ja see ehitati timber kontorihotelliks ja kon- toriteks 2 miljoni krooni eest. Nüüd otsustab Stockholm Riiggnadnämnd, kuidas asi jääb.

Mais valib Prontusmaa Ma- riannele uut pead.

kasvab. Üldvalimised on niisil baromeetriks, millega enamu- shiikdond moodab eestlaste poliitilist talpu. (EPL/REE)

Tsensusur ...

Algus lk 1

sesta Tallinnas "Seitse venda". Tallinnas on ka esitatud Hel- singi Linnateatri poolt Jotuni "Mehe küljeluu" ja James Baldwini "Laul valgele isanda- le".

Inglise Theatre Company, milline andis Helsingis külli- setendusena näidendi "The Prospect" ja esines pärast seda Leningradis, Vilnos ja Mosk- vas, pidi loobuma Shakespeare "Periclese" etendamisest, kuna näidend ja selle "deka- dentlik" lavastõlgendus ei ol- nud N. Liidus vastuvõetav. Sel- lise otsuse oli teinud N. Liidu vastav kavakomitee, kes küis Inglismaal etendusega tutvum- mas.

Uusi Suomi kirjutab, et Veljo Meri on Soome lahe lõunapoolt tuntumaid ja soovimatuid tä- napäeva näitekirjanikke. Tema too- dangust on tõlgitud suhteli- selt rohkesti eesti keelde. Nii oli ka Tallinna Draamateatri soovi- nud Mere näidendit maikuu külastuskavva ja etendusd olid ka juba Tallinnas välja kuulut-atud.

Teele asetatud takistuste tõtu- tu on pidanud nüüd Helsingi Linnateatri oma repertuaari muutmata. Veljo Mere "Sano Oili vaan" asemel etendatakse Tal- linnas itaalia 17. sajandi näite- kirjanduse klassiku Carlo Gol- doni komöödia "Krahvinna Rosaura", mille näitejuht Jar- no Hilloskorve esitab tiitliga "Kunnon tytti" (Korralik tü- tariaps) ja mille peaosas kand- jaks on Marjatta Kallio. Leht lisab tagasihoidlikku ironiaga, et Veljo Mere "Oili ei ole korra- lik tütarlaps".

Helsingi Linnateatri näitlejad reisivad Tallinna 20. mail. Kü- lastuse esietendus toimub 21. mail. On tõenäoline, et kava muudatuse tõttu piirduakse nelja etendusega ettenähtud kuue asemel.

Linnateatri esinemine Tal- linnas on vastu küllaskäigusi Dramamateatrele kevadel 1973, mil eestlased esitasid Voldemar Panso Kivi-dramatiseringu "Täna õhtul esitame Seitset venda". (EPL/Mr)

Allvee ujumine

GRISSELOMAN (EPL) — 1. mail toimus traditsiooniline all- veeujutajate orienteerumisvõistlus "Umber Lõkäkäri", mille korral- dajate hulgas on juhtivat tegev- tust endi amatöörakvalangist Rein Kääril, kohalik elanik ja edukas allveesportlane Põhjala võistlustel. Seekord oli 100 osavõt- jat.

A-klassis tuli 5-kraadises vees võitjaks 2200-meetrilise allvee- orienteerumisteel västeralane Bo Alander ajaga 25.16,6, teiseks tuli tema vend Sven Olov ajaga 25.56,4. Ainuke eestlasest võistleja Kalju Kaaman Stockholmist tuli kol- mandaks ajaga 28.31,01.

• Eksamid

Stockholmi ülikooli humanitaar- fakulteedi lõpetas fil.kand. art- mega Aili Mänder Stockholmist.

Tutvuksin

meeleldi üksiku 60. aastates oleva mehega.

Vast. Eva Lind, poste rest. 172 20 Sundbyberg 1.

Pätsi juubeliraamat

Konstantin Päts, eesti juhtiva riigimehe, elulugu ja tegusid kujutavaid teoseid on paguluses varem ilmunud mitu. 1949 andis kirjastus Vaba Eesti taas välja 1940. a. ilmunud ja kommunistliku režiimi poolt kiresti ära korjatud Ed. Laamani teose "Konstantin Päts" (340 lk). 1963 ilmus Orto kirjastusel Mart Raua teos "Kaks suurt. Jaan Tõnisson, Konstantin Päts ja nende ajastu" (300 lk). A. 1965 avaldas kirjastus Kultuur suures kaustas, paljude pildidega ja lüheselgitav toimetatud raamat "Konstantin Päts" (98 lk), mille toimetajaks on märgitud Karl Eerme.

E.V. presidendi 100-aastase sünnipäeva puhul on korp! Fraternitas Estica, kelle ridadesse Päts auvilistlasena kuulus, avaldanud suurekaustalise, Otto Paju poolt kunstiliselt kaunistatud teose "Konstantin Päts". Raamat sisaldab 106-l leheküljel eestikeelseid tekste, millele lisandub 18-leheküljel ingliskeelne kokkuvõte. Teost on ilmunud 1000 numbrerdatud eksemplari. Oma kauni ja stilise välimusega võiks teost julgelt nimetada bibliofiilseks.

Piiratud ruum ei ole võimaldanud teoses anda laiahaardelist poliitilist ja ühiskondlikku tausta K. Pätsu tegudele nagu on seda teinud Ed. Laaman ja M. Raud. Samuti puuduvad ohtrad fotoliitratsioonid nagu K. Eerme toimetatud teoses. Fotosid on raamatus ainult kaks: Konstantin Pätsi portree ja grupifoto K. Pätsist ta korporatsioonikaaslaste hulgas. Raamatu teevad elavaks O. Paju joonistatud initsiaalid ja vinjetid. Võiks öelda, et raamat sisaldab K. Pätsi eluloo,

milles te elutegevuse peajooned ilmekalt välja toodud.

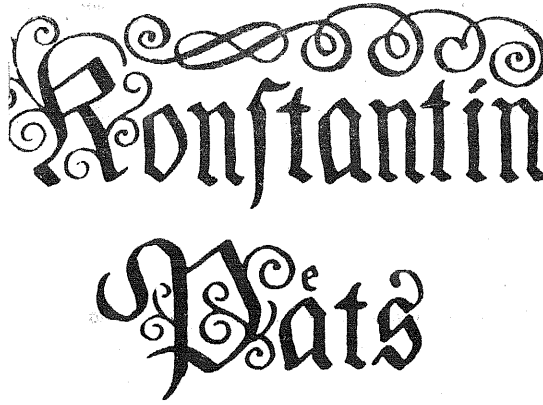
K. Päts on olnud enne kõike tegude mees, organiseerija ja otsuste tegija olulistel ja tihti radikaalsetel momentidel. Ta eluloos toodud nappide, aga ilmekate tsitaatide kaudu, saame ka kujutluse tema sisemistest püüdlustest. Majanduslikud ja poliitilised küsimused on esiplaanil, Päts tahab üles ehitada eesti ühiskonda, luua sellele struktuuri, nõuda rahvale tema õigusi kõigil aladel. K. Päts nõuab eesti rahvale asutusi. Ja kui teda saaksite poolt radikaalses sündistatuse vastab ta: "Meil ei või praegu üksi mõtleja inimene alahoidliste püüete poolehoidja olla, sest et meil ju midagi alal hoida ei ole."

Kui on imestatud, kuidas "radikaalne" Päts hiljem siirdus suhteiselt konservatiivse Maarahva Liidu ja hiljem Põllumeeste Ko-

Kesknookogu WACL liige

WASHINGTON (EPL) — Ülemaailmne Eesti Kesknookogu võeti äsja WACL (Maailma Antikommunistlik Liit) liikmeks, millega organisatsioon liikmeteks on kokku 84 rahvust.

WACL eesmärgiks on ühendada kõik maailma vabadustarmastavaid rahvaid kommunistliku õnnetuse vältimiseks ja kontrollimiseks, teostada kommunisti alla sattunud rahvaste vabadusvõitlust ja kaitsa vabadust ning rahu.

STORNO Korp! Fraternitas Estica 1974

Konstantin Pätsi sünnist 100 aasta möödumise puhul andis Korporatsioon Fraternitas Estica Stockholmis välja bibliofiilse kaudunades kauni pühendusteose "Konstantin Päts", trükitud tuhandes numereeritud eksemplaris ja kunstiliselt kujundatud Otto Paju poolt. Pühendusteos sisaldab Eesti ajaloo neid osi, kus Konstantin Päts oli ühtajaks, juhiks ja teostajaks – nii enne iseseisvust kui iseseisvuses. Järelsolevalt vaatleb Arvo Mägi uut raamatut, mille tituleel on toodud üla.

Üleminekuaja pikkuse üle on palju valelaid ja selle üle saab valelaid. Fakt on, et Pätsi viimune kätes kriis lahendati kindlasti leebemalt kui see oleks sündinud muudu – näiteks Andres Larka presidendiks valimise puhul. Eesti ühiskonna poliitiline areng katkestati ju vägivaldselt ja me võime selle suundadil ainult oletada.

Eesti rahva poliitilise tegutsemise aeg on olnud suhteiselt väga lühike, kui me selle alguseks sõna õiges mõttes loeme 1905-nda aastat. Tolle 35 aasta jooksul on K. Päts vähemalt 25 aasta puhul omanud võtmeasukohta me poliitilises elus. Juba see üksi määrab tema tähtsuse Eesti ajaloo meie juhtiva riigimehena.

Kommunistlikud okupandid vangistasid Eesti Vabariigi Presidendi ja viisid teadmatusse ilma, et tema vastu oleks tõstetud mingi

"süüdistust" või peetud näilistlik "kohtuprotsessi". Iseseisva riigi juht jäetult kadunud keest kahekümneandajad (koos peagu kõigil tähtsamate riiklikute tegelastega) – aga sellele asjaolule ei ole väljapaistvat pühendatud suuremat tähelepanu... See näib olevat tänapäeva maailmapoliitiline bilanss!

Kõik need seigad on raamatus esile toodud asjakäit ja rahulikus toonis. Meie riigimehe kuhu kerib ka inimesena nendel lehekülgedel esile – Päts oli enne kõike teinimene, enam kui ideoloog. Ta oli enam riigimees kui "rahvajuh", teod olid sõnadest suuremad.

Arvo Mägi

Raamatut on võimalik tellida aadressil: Korp. Frat. Estica, c/o Taavi Papp, Rigagatan 2, 115 27 Stockholm, hind kr. 55 + saatk.

Koolide peavalitsuse Euroopa-konverentsilt

Koolide Peavalitsuse ja Riikliku Noortenookogu poolt korraldatud Euroopa konverentsi-ekskursioonist võtsid osa esindajad Koolide Peavalitsusest, Riiklikust Noortenookogust, rootsi haridus-, spordi- ja noorteoorganisatsioonidest. Eesti Komitee oli osavõtva kutsutud kahe esindajaga, kelleks olid abiesimees Heinrich Mark ja Kooli- ja noortetoimkonna esimees Johan Ungerson. Eesti Komitee oli ainuke vähemusrahvaste organisatsioon, kes konverentsist osa võttis.

Konverentsi-ekskursioon toimus 22.–27. aprillil Shveitsis, Saksamaal ja Prantsusmaal. Konverentsi asukohtaks oli Freiburg, kust toimusid väljasõidud Strassbourgi, Zürichi ja mujale.

Konverentsi ja ekskursioonide eesmärgiks oli tutvuda rahvusvaheliste asutuste ja organisatsioonidega ning vastavate maade noorte- ja haridustööga ja spordiliikmisega.

Tähtsamaks institutsiooniks milline konverentsi tutvus, oli Euroopa Nookogu, asukohaga Strassbourgis. Euroopa Nookogu on praegu 17 liikmesriiki. Eesmärgiks on koostöö liikmesriikide vahel, eriti et soodustada nende riikide majanduslikku ja sotsiaalset edu.

Selleks arutatakse ühisel küsimust, sõlmistakse kokkuleppeid, et teostada kooskõlastatult majanduslikku, sotsiaalset, kultuurilist, teaduslikku, juriidilist ja administratiivset alal ning et kaitsa inimõigusi ja poliitilist inimvabadust. Euroopa Nookogu on poliitiline institutsioon kahe olulise organiga: Ministrite komitee, kus on valitsuste esindajad ja Nõuandev kogu ehk Euroopa Parlament, kus on esindatud liikmesriikide parlamentid.

Kultuuri- ja noorsootöös osalevad kolm eri organi: Kultuurilise koostöö nõukogu – CCC, Euroopa Noortefond – EYF ja Euroopa Noortekeskus – EYC.

Teise institutsioonide komplektina vaadeldi kahte noorteoorganisatsioonide keskust. CENYC on Euroopa rahvuslike noorteliitude nõukogu, asukohaga Brüsselis. Selles on esindatud 15 Lääne-Euroopa rahvuslikku noorteliitu. Nookogu ülesandeks on noorsoopoliitiliste küsimuste jälgimine, sihipärane rahvuslike noorteliitude ja rahvusvaheliste seminaride korraldamine.

Teiseks koordineerivaks keskuks on INGYO, mis on rahvusvaheliste noorteliitude keskus. CE-NYC ja INGYO määravad kumbki poole Euroopa Noortefondi liikmeid.

Kolmandaks tutvuti noortetöös Liitunud Rahvaste Organisatsioon ja UNESCO-s, mis on UNO hariduse, teaduse ja kultuuri organisatsiooniks, kuhu kuuluvad UNO kõik 131 liikmesriiki.

Peale rahvusvaheliste institutsioonide ja organisatsioonide oli konverentsil kavas tutvumine Shveitsis, Saksas ja Prantsusmaal organisatsioonidega ja asutustega. Selleks oli 80 konverentsist caavõet- ja järgitud nelja gruppi. Kaks gruppi sõitsid Shveitsi, kus üks grupp tutvus noorteoorganisatsioonidega ja teine grupp külastas Maggelingeri spordiliiklusi.

Kolmas grupp tutvus Saksamaal Baden-Württembergi osariigi noortetöös, koolidega ja noortehoidusega. Neljas grupp külastas Prantsusmaad, tehes ringreisid pitorikesse Alsaces. Hiljem toimus kõigi gruppide ühine diskussioon.

Vilmasel konverentsil päeval andis Koolide Peavalitsuse ja Riikliku Noortenookogu esindajad informatsioonil aktuaalsetest noorteküsimustest ja uuest reformidest noortetöös alal. Enne Freiburgist ärasõitu oli vastuvõtt Freiburgis linnavalitsuses kõigile konverentsist osavõtjale. Vilmas päeva õhtupoolikul tutvuti Zürichi linnaga.

gude ridadesse, siis võib siin viidata ka ühele põhjusele: Eesti poliitilise elu raskuspunkt nihkus aastatel 1917–20 kiresti vasakule, K. Päts jäi aga umbkaudu sinna, kus ta kogu aeg oli olnud.

Pätsi põhiliselt avarat, tolerantset ja leplikku meelelaadi iseloomustab "Teataja" toimetuse koosseis, kus oli nii radikaalseid kodanlasi kui sotsialiste. Hiljemgi on Päts võimeline koos töötama, kui olukord nõuab, väga mitmesuguseid poliitilisi voole esindavate rühmadega.

"Teataja" ja Pätsi teene on suurel määral, et Tallinn, mis veel mõõdund saajandi lõpus oli rahvusliku erkuse ja poliitilise organisatsioonimise poolest Tartust maha jäänud, sellele väga kiresti järele ja mitmes asjas koguni mööda jõudis. Näiteks võeti Tallinnas juba a. 1904 linnavalitsus sakslaste käest üle. Tartus tuldi sellega alles toime 1917. a. sündmuste keerises. Seda "Tallinna imet" on kultuurilooles uurimistöö – mis seni kohati ühekülgselt on keskendunud Tartu ja üldse Lõuna-Eesti ümber – sehteliselt vähe jälgitud, seda lünka tuleks võimaluste piires täita.

Otsustava tähtsusega on K. Pätsi tegevus murranguaastail 1917–20 – faktid selle kohta on ju üldiselt teada. Võib ainult rõhutada, et Päts oli muuhulgas üks agaramaid ja juhtivamaid eesti sõjaväelaste organiseerijaid. Milline tähtsus sel oli, mõistab igakü, kes võrdleb Eesti ja Läti ajalugu neil aastail. Läti sõjaväelased olid organiseerimata ja kodumaaale tulemata. Suur hulk neist siirdus poliitilises teadmatuses nn. punastesse läti kättipokkudesse.

Eestuse organiseerimises nõudis Päts varakult kunstlike kubermangupiride kustutamist. Eestlased pääsesid võraste võimude poolt pealesurutud jagamisest eri administratiivküstesse vahel.

Sõja kõige kriitilisemal ajal päevalid näitas Päts julgust ja otsustamisvõimet, keeldudes igasugustest läbirääkimistest kommunistidega. Hilisemad kogemused taolistest läbirääkimistest (ka pealesurutust) on tõestanud Pätsi õiget poliitilist instinkti. Asutavas Kogus oli Pätsi mõju väike, kuna Maarahva Liit omas seal ainult 8 kohta. Võib-olla osalt selle tõttu (ja muudgi) ka üldise "vabaduse rööpmee" tähistel all) aatme üsna ebaselgiste põhinäidete, milles täidesaatev võim täiesti olnes seadusandlikust, puudus stabiilses riigijuhil amet.

Aastatel 1924–31 on Päts eemal poliitiliselt tegevusest, ta näitab ka siin sündinud poliitiku oskust, end muutunud olukorras tagasi tõmbuda ja oodata "oma aega". Aeg tuleb ülemaailmses majanduskriisi ja noore vabariigi sisekriisi puhul. Uus võimutegur, vabadussõjalaste liikumine, nõuab kärerikalt paika poliitilisel areenil.

Sellest tekkinud kriisi lahendamiseks Päts 1934. a. Nn. valkiva ajastu ja

Varises bussi oodates

LONDON (EH) – 10. aprilli õhtul ootas kaasaamlaste juurest tulnud Erik Sanglepp, 69 a. vana bussipeaüksuse Kingsonsi busil, et koju sõita, kui varises kokku. Ta viidi samas asuvasse haiglaasse, kus konstateeriti surma südame veresoone lõhkumise.

E. Sanglepp oli kodumaa iseseisvuse ajal lennuväe veebel, võitles kodumaa eest kuni põgenemiseni. Tuli Lööbiki põgenike lagri kaudu Inglismaale ja esimesel võimalusel alustas meresõitu eest laevadel, kus ta oli hinnatud 1-ee mehaanikuks.

Eesti linnusõber Kärtrtorpi metsas

Stockholmis ilmuv "Söder-Tidningen" toob ulatusliku reportaaži eestlaseest, kes Kärtrtorpi ümbruses on oma peale võtnud linnude toitmise looduses. Endel Kask, 48, pärit Tallinnast ja vahelpeal sõitnud merd, on juba 20 aastat Nacks metsas sõbrastanud lindudega ja loodusega.

Tal on kümnekond kindlat kohta metsas, kuhu ta palgutat toitu – välkelindudele pööstaste alla, et suuremad linnud seda ära ei sööks, suurematele välja jne. Kask toidab ka metskiitseid, pannes neile välja

hiigelsuuri "leibu", mida talle ülejäänud linnud ei sööks.

Lindudele ostab ta seemneid ja korjab leivaraasukest. "Kitseleibu" läheb nädalas kolm tükki ära – need on nii suured, et ta võib need kohale seljakottis.

Loomad on nende saamisega harjunud ja teevad väga järgmiseks päevaks puhta töö...

– Lindude ja loomadega läbi käies võib inimenegi õppida filosoofiat, poliitikat ja religiooni, arvab Kask Kärtrtorpis.